

25 AAR.

Af P. Severinsen.

Nu er *Dansk historisk Fællesforening* lige ved selv at blive Historie. Det er virkelig 25 Aar, siden den blev til. Den har stadig set frem mod nye Opgaver. Nu maa den have Lov til ogsaa et Øjeblik at se tilbage.

Oprindelsen ligger i *Østifternes historisk-topografiske Selskab*. I Sammenhæng med Planer om at udvide Rammerne for sit Tidsskrift og at bane Vejen for en hele Landet omfattende historisk-topografisk Sammenslutning holdt dette Selskab den 16. November 1908 et Møde i København. Blandt de tilstedeværende var Rigsarkivar, Dr. juris V. A. Secher (1851—1918), der gjorde opmærksom paa den tyske Gesamtverein der deutschen Geschichts- und Altertumsvereine, som da snart i 60 Aar havde bestaaet og virket ved Møder og ved Udgivelse af et Korrespondenzblatt. Nu var der hos os opstaaet den ene historiske Amtsforening efter den anden, som havde henstillet til Selskabets Bestyrelse at søge at skabe en lignende Fællesforening for Danmark. Rigsarkivaren pegede paa forskellige Formaal, der kunde støttes, og Opgaver, der kunde løses af en saadan. Blandt dem i Forsamlingen, der støttede Tanken, var Landsarkivar G. Hornemann.

Forsamlingen gav da Bestyrelsen den Opgave at prøve at faa en saadan Fællesforening stiftet. Dette Arbejde udførtes særlig af Selskabets da 65aarige Formand, den bekendte Industrihistoriker *Camillus Nyrop* (1843—1918). Han udarbejdede et Udkast til foreløbige Vedtægter og henvendte sig til forskellige Mænd og Institutioner for at faa »et Møde af en mere privat Karakter her i København til nærmere Drøftelse af Sagen«. Mødet holdtes 27. Marts 1909 i Kunstindustrimuseet, og der var tilstede Repræ-

sentanter for Dansk historisk Forening, Historisk Samfund, Foreningen for jydsk Historie og Topografi, Østifternes historisk-topografiske Selskab, Historisk Samfund for Ribe Amt, Vejle

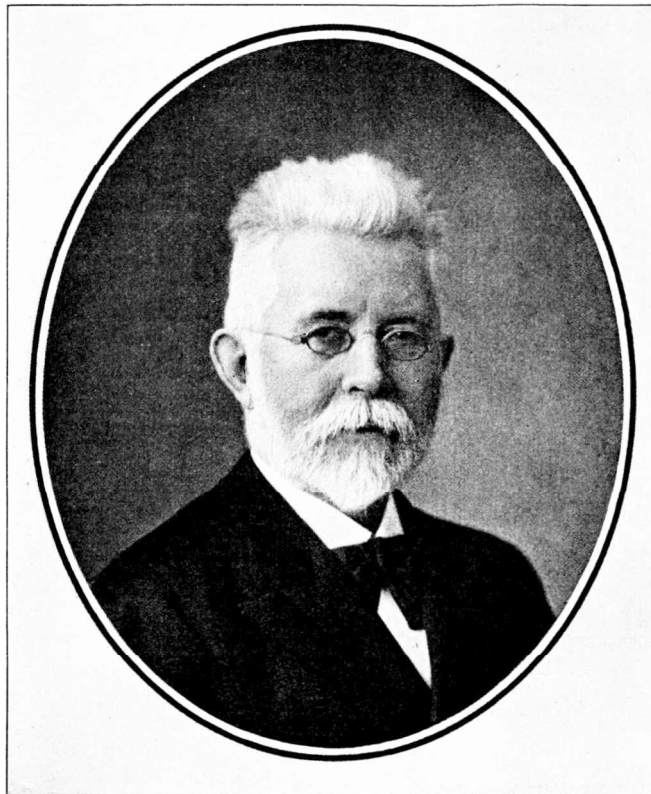
V. A. Secher.

Rigsarkivar, Dr. juris, f. 1851, d. 1918.
Medstifter af Dansk historisk Fællesforening.

Amts historiske Samfund, Frederiksborg Amts historiske Samfund, Historisk Samfund for Holbæk Amt, Dansk Folkemindesamling, Rigsarkivet og Nationalmuseets anden Afdeling.

Der var enstemmig Tilslutning, og saa blev der nedsat et Udvalg, hvis Navne vi nævner: Dr. phil. *Knud Fabricius*, Oberst *H.*

W. Harbou, Professor *C. Nyrop*, Docent Dr. phil. *Axel Olrik*, Rigsarkivar Dr. jur. *V. A. Secher*, Stiftamtmand Kammerherre *G. Stemann* og Professor Dr. *Johs. Steenstrup*. — *C. Nyrop* blev

Camillus Nyrop.

Industrihistoriker, f. 1843, d. 1918.

Formand for Dansk historisk Fællesforening 1909—11.

Udvalgets Formand. Der toges nu fat paa at faa Love færdigredigerede. Den Formaalparagraf, Foreningen fik og beholdt, blev til gennem et livligt Samarbejde. I Nyrops oprindelige Udcast var væsentlig nævnt Foredragsmøder samt at drøfte og iværksætte Planer for større Undersøgelser og Fællesarbejder.

Kammerherre Stemann fik det fra Ribe-Foreningens Program stammende »Oplivelse af historisk Sans« sat ind. Rigsarkivar Secher fik det hele gjort udførligere og fik fremhævet, at det gjaldt om at bringe en Samvirken i Stand mellem Foreninger og Institutioner og det »paa dansk eller tidligere dansk Omraade«. Og Oberst Harbou fik præciseret de mangeartede Opgaver: historiske, historisk-topografiske, arkæologiske eller folkloristiske.

Saaledes havde man noget at foreslaa. Man fik ogsaa fra ialt 13 Foreninger og 19 Institutioner stillet i Udsigt, at de vilde indmelde sig som Medlemmer i en vordende Forening. Man gjorde Tilløb til at faa det første Møde holdt under offentlige Former. Der var jydsk Udstilling i Aarhus i den Sommer, og Historisk Samfund for Aarhus Stift tilbød at tage Mødet. Det blev dog ikke til noget. Det konstituerende Møde holdtes 19. Oktober 1909 i Det danske Kunstindustrimuseums Bibliotekssal. I denne Forsamling af Repræsentanter for Foreninger og Institutioner stiftedes da Fællesforeningen, og de endelige Love vedtoges.

Vi afskriver § 1, som den nu blev, og som den i alt væsentligt er blevet staaende:

Fællesforeningens Formaal er til Fremme af dansk historisk Forskning og til Oplivelse af historisk Sans at bringe en Samvirken i Stand mellem de Foreninger og Institutioner (Arkiver, Museer, Biblioteker o. l.), der paa dansk eller tidligere dansk Omraade virke i historisk, historisk-topografisk, arkæologisk eller folkloristisk Retning. Kun saadanne Foreninger og Institutioner kunne blive Medlemmer af Foreningen.

Efter disse Love skulde Forsamlingen vælge en Formand og fire andre Medlemmer af et Forretningsudvalg. Vanskeligheden var, at C. Nyrop bestemt vægrede sig ved at være Formand. Han stolede ikke paa sine Kræfter. Det ses, at han i Forvejen havde forsøgt at faa bl. a. Formanden for det ældste Amtssamfund, Stiftamtmand Bardenfleth i Vejle, til at være det, men denne sagde nej. Efter længere Forhandling gav *Nyrop* omsider efter, — men kun for et Aar. Til at være de øvrige Medlemmer valgtes Højskolelærer *Thøger Dissing* (Vejstrup), Dr. phil. *Knud Fabricius* (ved Rigsarkivet), Dr. phil. *M. Mackeprang* (ved Nationalmuseet) og Kammerherre *G. Stemann* (Ribe).

I den Forhandling, der endnu paafulgte paa Mødet, bragtes flere Opgaver paa Tale. Særlig taltes der om Optegnelse af *Stednavne*, hvad Axel Olrik var interesseret i. Rigsarkivar Secher havde mange Ideer, men fremhævede særlig Undersøgelser om dansk *Byggeskik*. Generalmajor Tuxen udtalte et Ønske om, at Dagbøger fra de slesvigske Kriges Tid maatte blive samlede og bearbejdede.

Snarest muligt skulde Foreningen se at komme rigtig i Arbejde for derpaa at holde sit første offentlige Møde. Forretningsudvalget samledes 20. Novbr. hos Formanden, og her valgtes Dr. *Knud Fabricius* til Sekretær. Han havde i Forvejen hjulpet Nyrop i det forberedende Udvalg, saa vor nuværende Formand har været med til at trække Læsset fra den første Begyndelse.

Man søgte at klarlægge Opgaverne for sig. Stednavne-Indsamlingen var der allerede et Arbejde i Gang med, som man kunde støtte. Der var Indsamling om Folkeskikke, gamle Agerdyrkningsmetoder o. l. Om Byggeskikkene maatte man se at faa udarbejdet Spørgeskemaer. Dr. Mackeprang og Dr. Fabricius fremførte forskelligt andet: nedrevne Kirker, Arvesølv, Folkedragter, Opbevaring af gamle Privatbreve, som Folk ofte tilintetgør o. s. v. Man var enig om, at Fællesforeningen ikke selv vilde anlægge nogensomhelst Samling, men aflevere alt til Arkiv, Bibliotek, Museum. Men den vilde udgive *tvangfrie Meddelelshæfter*, og Begyndelsen blev straks i December 1909 gjort med Nr. 1, der redegjorde for, hvad der hidtil var sket, og meddelte Lovene.

Allerede i Maj 1910 kunde man udsende det næste Nummer. Man havde henvendt sig til Fagmænd om de rejste Spørgsmaal og kunde nu trykke en Række Anvisninger. V. A. Secher havde leveret en udførlig »Vejledning til Affattelse af Fortegnelse over et Herregaardsarkiv«. Desuden var der »Undersøgelser af Stednavne« af Axel Olrik. »Folkemaal« af samme. »Bøndergaarde« af Chr. Axel Jensen og Jørgen Olrik. »Folkedragter« af samme. »Døbefontø og andet gammelt kirkeligt Stenhuggerværk« af M. Mackeprang.

Samtidig kunde man meddele, at nu skulde det første store offentlige Møde holdes i Juni i Kolding. Man havde først for-

handlet med Viborg og tænkt lidt paa Nyborg. Men det blev aftalt med Kolding, hvor man bl. a. vilde blive Gæst hos det ældste af de historiske Amtssamfund, det for Vejle Amt, der begyndte 1903 efter Tilskyndelse af Ludvig Schrøder i Askov. Atter strandede Planen dog. Tre af Foredragsholderne blev forhindrede, saa man maatte aflyse og trøste sig med, at der i Lovene stod »mindst hvert andet Aar« om disse offentlige Møder. Men man udsendte i September 1910 Nr. 3 af Meddelelserne med en Fortegnelse over samtlige Afhandlinger i de hidtil udkomne Forenings-Tidskrifter, opsat af Foreningens Sekretær.

Endelig 9.—11. Juni 1911 blev det Alvor med *Mødet i Kolding*, der blev den festlige offentlige Manifestation af, at Fællesforeningen var til. Man kunde indbyde dertil med Meddelelser Nr. 4, der indeholdt en fyldig »Anvisning til at drive historisk-topografiske Studier« af S. Nygård. Der findes i den bl. a. en udmærket Oversigt over Landsarkivernes Bestanddele.

Mødet blev festligt. Den gamle Formand ledede Repræsentantmødet, hvis Dagsorden ikke var stor, men som blev meget indholdsrigt. Først vedtoges en Forretningsorden for Fællesforeningens Forretningsudvalg. Desværre maatte det konstateres, at det kneb med at faa spredt »Meddelelserne«, saa at de kom til at gøre Gavn og sætte Folk i Gang. Der drøftedes forskellige Muligheder. Og saa rejste Kæmner *Brandorff* Spørgsmaalet om Raadstuearkivernes uheldige Forfatning. Landsarkivar *Hornemann* vilde have dem afleverede til Landsarkiverne, men *Brandorff* holdt paa, at de skulde blive hos Byerne og tænkte sig Kirketaarnene som Opbevaringssteder. General *Tuxen* fortalte morsomt om sine Erfaringer, bl. a. om en større Stad, hvor han nok fik Lov at komme ind i Arkivet paa Raadhusloftet, men »Karen maatte først ud«. Det var en Barnemorderske, som man ikke havde anden Plads til. *Severinsen* gjorde opmærksom paa, at det var endnu værre med Landkommunernes Arkiver. Et Sted var Arkivet fulgt med det Hus, paa hvis Loft det laa, og brændt af den nye Ejer, efter at han først havde gennemlæst en Del af Papirerne og fundet dem interessante! Endelig samledes man om Formandens Forslag om, at hele Spørgsmaalet om de kom-

munale Arkivers Ordning skulde behandles i et Hefte af Meddelelserne, og Hornemann lovede sin Medhjælp hertil. Tilsidst fremsattes der af Sekretæren Forslag om, at der skulde gives Højskoler Lejlighed til for stærkt nedsat Betaling at faa alle Amtstidsskrifter under eet.

Det offentlige Møde holdtes i den festsmykkede Kirkesal paa Koldinghus. Emnerne fra Stiftelsestiden gik igen. Jørgen Olrik holdt Foredrag om »Vore Bøndergaardes Bygningsskik«, der suppleredes af Chr. Axel Jensen, særlig med Omtale af »Sulehusene«. Rigsarkivar V. A. Secher holdt Foredrag om »Vore Avisers Opbevaring«. Han vilde have Registre udarbejdet og foreslog efter tysk Forbillede at bruge Fængslers og Straffeanstalters Arbejds-kraft dertil. Landsarkivar G. Hornemann talte om »Indretning af Handels- og Industriarkiver«. Mag. (nu Professor) Johs. Brøndum-Nielsen talte om »Betydningen af Indsamling af Stednavne«. Overretssagfører Paul Hennings: »Om Hensigtsmæssigheden af at faa Udnævnelser og Ansættelser genoptagne i Ministerialtidende«. Dette medførte en Resolution af Forsamlingen. Dr. Francis Beckett holdt med Tilknytning til Koldinghus et Foredrag om Renæssancens Kunst i Danmark. Og endelig fortalte Filialbestyrer (ved Ritzaus Bureau i Kolding) P. Eliassen levende og folkeligt om Koldinghus og dets Begivenheder. Han blev, saa længe han levede, en trofast Deltager i vore Repræsentantmøder, altid med nyttige og livfulde Indlæg.

Det kneb at komme igennem det store Program til Afslutningen ved en festlig Fællesspisning. Den følgende Søndag var der Udflugt til Fænø og Skamlingsbanken med Foredrag af M. Mackeprang om Hønborg og Hindsgavl, af Prof. Vilhelm Andersen om vore Nationalsange og af Dr. Marius Kristensen om det andet Møde paa Højskamling 4. Juli 1844.

Den gamle Koldingenser Sigurd Müller havde til Mødet sendt en Sang »Koldinghus«:

Dér rugede Dodens Skygge
en Stund over Slotsbjergtop;
nu lysner det; vi skal bygge
af Gruset vor Højborg op.

Der samles i høje Sale
i Kongens det søndre Hjem
en Flok, som i Skrift og Tale
vil bære det gamle frem.

En Flok, som vort bedste Eje
vil løfte af Glemsels Muld,
en Flok, som vil Støvet feje
af Fædres det gode Guld.

Paa Grund af Mødets Udsættelse var *C. Nyrops* ene Aar blevet til tre i Formandsstillingen. Nu vilde han gaa, og Repræsentantmødet i Kolding valgte til ny Formand Professor Dr. *Hans Olrik* (1862—1924), Forstander for Statens Lærerhøjskole. Den øvrige Bestyrelse kom til at bestaa af Dr. Knud Fabricius, Forstander Johs. Fog-Petersen (nu Stiftsprovst i Odense), Landsarkivar G. Hornemann og Sognepræst P. Severinsen.

Professor Olrik gik kun ind paa at være Formand imod et Løfte om, at Sekretæren (Dr. Fabricius) skulde gøre det egentlige Arbejde. Han holdt imidlertid mere, end han lovede, og gjorde et interesseret Arbejde for Foreningen, hvis Møder han repræsentativt ledede.

Straks efter Stiftelsen 1909 havde Foreningen søgt en Støtte paa Finansloven, da Kontingentet alene vanskeligt kunde bære synderlig Virksomhed. Myndighederne vilde dog først se lidt paa det nye Foretagende. Professor Olrik fik Sagen til at glide, saa at vi fra 1914 fik et Statstilskud paa 600 Kr. aarlig, 1920 forhøjet til 1200 Kr., nedsat 1926 til 840 Kr. og siden yderligere nedsat. Det har muliggjort Fællesforeningens senere Udgiverarbejde.

Foreløbig udsendtes der i August 1912 et Nr. 5 af »Meddelelserne« med de fleste Foredrag fra Kolding og med Indbydelse til et Repræsentantmøde i Rigsarkivets Foredragssal i November. Dette Skifte mellem offentligt Møde ude i Landet og kun Repræsentantmøde i København blev omsider til et regelmæssigt Leje.

Men først bød man dog over. Nr. 6 af »Meddelelser« kunde indbyde til et Møde i Sorø 13.—15. Juni 1913. Det bragte tillige endnu en Vejledning, nemlig »Om Personalhistorie« af Eiler Nystrøm.

Den følgende Række er Aalborg 1914, Nyborg 1916, Kalundborg 1920 (den fireårige Pavse skyldtes Krigen), Haderslev 1922, Kerteminde-Odense 1924, Maribo 1926, Sønderborg 1928, Bornholm 1930, Aarhus 1932, og nu skulde det blive i Kolding 1934.

Hans Olrik.

Professor, Dr. phil., f. 1862, d. 1924.

Formand for Dansk historisk Fællesforening 1911—1920.

Paa Mødet i Sorø stillede Sekretæren Forslag om Oprettelse af et *Tidsskrift* for Fællesforeningen, da de tvangfri »Meddelelser« ikke havde vist sig praktiske. Det havde været forhandlet paa Repræsentantmødet 1912 og var endnu i Sorø Genstand for megen Uenighed, men der var Enstemmighed for at overdrage Forret-

ningsudvalget at »tage denne Sag under nærmere Overvejelse«. Resultatet blev Tidsskriftet »*Fortid og Nutid*«, der »forsøgsvis« blev paabegyndt saaledes, at første Hefte kunde foreligge til Mødet i Aalborg 1914. Det skulde jo være noget for sig, som ikke gik andre Tidsskrifter i Vejen, og skulde være vejledende. Navnet havde vi en Del Bryderi med. Det valgte var Formandens Forslag. Da det kom, blev det godt modtaget, og der blev givet Løfter om at virke for Tidsskriftets Spredning gennem Notitser paa Amtstidsskrifternes Omslag eller andetsteds i disse. Disse Løfter bør vist tages op til ny Overvejelse, thi naar man nu ser paa de 10 Bind, vil utvivlsomt enhver betegne dem som indholdsrige og lærerige.

Paa Aarsmødet i Kalundborg 1920 nedlagde Professor Olrik sin Formandsstilling og erstattedes af Professor *Fabricius*. Ved Mødet i Haderslev i 1922 optog man Prof. Olrik som Æresmedlem, hvad han tog imod med Glæde, men allerede i 1924 døde ogsaa han. Samtidig med den nuværende Formand indvalgte i Bestyrelsen *Chr. Axel Jensen* og *Gunnar Knudsen*, der begge er Medredaktører af »*Fortid og Nutid*«, den første fra 1914.

Arkivar *Hornemann* gik ud 1923, da han faldt for Aldersgrænsen som Arkivar, og erstattedes med hans Efterfølger, Landsarkivar *Holger Hansen*, indtil 1932. Begge var de Foreningens Kasserere og er i denne Bestilling afløst af Arkivar, Dr. *Holger Hjelholt*.

I Sekretærbestillingen fungerede længe Dr. *Fabricius*, ogsaa efter at han 1916 var bleven Professor; men da han tillige blev Regensprovst, frabad han sig 1918 at være Sekretær, men blev siddende i Bestyrelsen. Samtidig trak Johs. Fog-Petersen sig tilbage, og til Sekretær valgtes den unge lovende Arkivmand og Historiker *Thomas B. Bang*, der dog allerede døde i Januar 1920. Efter ham fungerede en Tid Sekretæren i Stednavneudvalget, cand. mag. *Gunnar Knudsen*. I Oktober 1920 supplerede Bestyrelsen sig med *Svend Aakjær*, der skulde overtage Hvervet som Sekretær fra Januar 1921, naar han var færdig med sin Examen. Derefter utraadte *Gunnar Knudsen*. Ved Aarsmødet 1926 afløstes *Aakjær* af Adjunkt *R. L. Balslev*, og da denne trak sig tilbage 1932, valgtes mag. art. *J. Bro Jørgensen*.

Iøvrigt blev Bestyrelsen ved Mødet i Sønderborg 1928 suppleret med Dr. phil. *Marius Kristensen*.

Da der i Novbr. 1927 dannedes en Museumsforening, foretoges der nogle ved Repræsentantmødet 1929 endelig vedtagne Lovforandringer for at sikre Museumsforeningen en bestemt Repræsentation i »Styrelsen«, som det nu kom til at hedde (trykt i »Fortid og Nutid« VIII, 77). I den Anledning indvalgte 1930 Kredslæge *J. S. Møller* fra Kalundborg.

Ved Mødet i Nyborg 1916 foreslog *P. Eliassen* at oprette et *Instruktionskursus* for Medlemmer af de lokale Redaktioner og Museer, knyttet til Repræsentantmøder i København. Der forsøgte 1918 med en Indbydelse til et saadant, men Krigsaarene var vanskelige. Først i 1919 blev det Alvor, og det blev godt besøgt og lærerigt. Det blev gentaget 1927

Baade med Hensyn til dette specielle Arbejde og i Foreningens øvrige Virksomhed var det af Vigtighed, at Landsarkivar

Hornemann paa Repræsentantmødet i København 1918 foreslog en Organisation i *Sektioner*. Der nedsattes tre saadanne staaende Udvalg: 1) Museumssektionen (Formand *Chr. Axel Jensen*), 2) Arkivsektionen (*Hornemann*) og 3) Tidsskriftsektionen (*Fabricius*). Dette har senere givet Anledning til en gennemgribende Ændring i Fællesforeningens Organisation ved den ovenfor omtalte Optagelse af Museumsforeningen i Fællesforeningen.

Sektionerne, der repræsenterer de tre Hovedgrupper af Foreningens Medlemmer, er siden da jævnlig fremkommet med Indlæg baade paa Aarsmøderne og i Tidsskriftet.

Thomas Bartholin Bang,
f. 1889, d. 1920.

Sekretær i Dansk historisk
Fællesforening 1918—20.

Allerede i Sorø 1913 holdt Hornemann Foredrag om *kommunale Arkiver og disses Ordning*, og som Sektionsformand fik han paa Repræsentantmødet 1919 vedtaget Udsendelse af et Cirkulære til Købstadkommunernes Byraad om at lade de nye Byraadsarkiver tiltræde Fællesforeningen, idet Foreningen vilde kunne byde paa Studiekursus i Arkivlære (Henvendelsen trykt i »Fortid og Nutid« III, 120). Først ved hans Efterfølger, Landsarkivar Holger Hansen, kom den egentlige Vejledning, trykt i »Fortid og Nutid« VI, 121. Hornemanns Interesse og Bekymring for *Handelsarkiver og Herregaardsarkiver*, der alle er udsat for Undergang, gav ogsaa Anledning til adskillige Forhandlinger. 1926 i Maribo samlede man sig om et Forslag om at anvende Nyborg Slot som Magasin for Herregaardsarkiver og Kronborg for Handelsarkiver. Fællesforeningen indsendte ogsaa en saadan Henvendelse, og Ministeriet lod nedsætte et Udvalg desangaaende, hvori Formanden fik Sæde som Repræsentant for Fællesforeningen. Spørgsmaalet har dog endnu ikke fundet nogen Afslutning.

Af de andre Sektioner har Tidsskriftsektionen væsentlig beskæftiget sig med praktiske Spørgsmaal vedrørende Amtsaarbøgerne. Saaledes har den interesseret sig for at indsamle og frugtbar gøre oplysende Materiale angaaende disses økonomiske Forhold og virket for Tilvejebringelsen af ensartede Regler for Register o. a. m.

Museumssektionen startede med en Vejledning i Museumsgenstandes Konservering (Fortid og Nutid IV) og har siden bl. a. udarbejdet en Bibliografi til Vejledning for Provinsmuseer (Fortid og Nutid VII). Selv om kun ret faa Provinsmuseer deltog i Fællesforeningens Møder, rejstes der dog gentagne Gange Spørgsmaal af Interesse for Museerne, og dette fik sin store Betydning, da der opstod Planer om en ny Museumssammenslutning helt uden for Fællesforeningens Rammer. Sektionens Eksistens har sikkert i høj Grad bidraget til, at en saadan Splittelse af Kræfterne blev undgaaet, og at »Dansk kulturhistorisk Museumsforening« nu samvirker med Fællesforeningen. For at opnaa dette var det nødvendigt at foretage en Ændring i Lovene. Forslag herom blev stillet paa Sønderborgmødet 1928 og her henviste til et Udvalg,

hvis Lovforslag vedtoges 1929, to Dage før Stiftelsen af den nye Museumsforening, hvis Medlemmer nu ogsaa er Medlemmer af Fællesforeningen, ligesom dens Formand er selvskreven Medlem af dennes Bestyrelse.

Iøvrigt har Møderne stadig rejst nye Spørgsmaal. Vi nævner nogle. I Aalborg 1914 talte Rigsarkivar V. A. Secher om *Opbevaring af Fotografier*. Det var foranlediget ved, at store fotografiske Forretninger havde maattet tilintetgøre mægtige Samlinger af Plader, fordi ingen vilde tage imod dem. Saaledes forgaar til Stadighed et vældigt Materiale af stor historisk Interesse. Der bør skaffes Mulighed for Opbevaring. Der blev nedsat et Udvalg, og V. A. Secher blev ved at følge Sagen med Interesse, ogsaa da han ikke længe efter blev en svag Mand og ikke kunde skrive. Her er noget at gøre endnu.

1923 i København talte Dr. Vilh. Lorenzen om vore *Herregaardes og Præstegaardes Bevarelse*. Dette Spørgsmaal har siden været oppe mange Gange, — hvordan man i det mindste skal bevare et Billedmateriale. Foreningen har herom indsendt Andragende til Undervisningsministeriet.

De efter engelsk og svensk Mønster optagne *Hjemstavnskursus*, som Lektor Regnar Knudsen i Aarhus er den egentlige Op-havsmand til, gav Anledning til, at Fællesforeningen, foruden paa forskellig Maade at støtte dem, forsøgsvis forenede sit Aarsmøde i Kerteminde 1924 med det derværende Hjemstavnskursus. Af praktiske Hensyn er dette Forsøg ikke siden blevet gentaget.

1927 gjorde Søren Alkærsig opmærksom paa, at der er foregaaet en stor *Opdyrkningshistorie* i de tre sidste Menneskealdrer, og den bør behandles, mens det endnu er muligt at oplyse om de jævne Mennesker, som har udført denne Bedrift og gjort Danmark større.

I Aarhus 1932 fremdroges det, at ved de mange Vejanlæg er *Oldtidsminderne* i Fare, saa baade Amtsforeninger og Fællesforeningen maa overveje, hvad der kan gøres, eventuelt om en Lov herom maa betragtes som betimelig. 1933 var Spørgsmaalet atter til Behandling, og det oplystes da, at Nationalmuseet har sluttet sig til Tanken om lovmæssige Fredningsregler i Tilslutning

til den planlagte nye Naturfredningslov. Sagen henstaar endnu uløst.

Paa Repræsentantmødet i København 1929 fremsatte Bestyrelsen Forslag om en Prisopgave, og den fik Bemyndigelse til at anvende indtil 3000 Kr. til Belønning for et eller flere Arbejder af kulturhistorisk Art, samt at uddele indtil 3 Belønninger paa indtil 200 Kr. hver for Afhandlinger, der har været optaget i Amtsaarbøger i det forløbne Aar. For den store Præmie udsattes Opgaven: »Samfærdselsmidlernes Udvikling og Betydning i Danmark i Tiden ca. 1750—1900«. Præmien kom ikke til Udbetaling. Derimod er den mindre Præmie uddelt tre Gange: Første Gang i 1929 til Lærer Albert Thomsen for en Artikel: »Hvad Matrikelbøgerne fortæller« (Svendborg Amts Aarbog 1929), anden Gang i 1931 til Højskoleforstander Povl Hansen for en Artikel om »Lammefjorden, dens Inddæmning og Tørlægning, Opdyrkelse og Bebyggelse« (Fra Holbæk Amt 1930) og endelig i 1933 til Kæmner J. O. Brandorff for en Afhandling »Om Drikkevandet i Kolding i Fortiden« (Vejle Amts Aarbøger 1931).

Da V. A. Secher fremsatte Tanken om en Fællesforening, tænkte han stærkt paa en *vejledende* Virksomhed for dem, der baade har Evne og Vilje til at gøre et Arbejde, men ikke har let ved at finde Sporene. Foreningens Udgiverarbejde har stærkt samlet sig om denne Opgave, og naar man gennemgaar det ene Bind »Meddelelser« og de ni Bind »Fortid og Nutid«, vil man finde, at der er ydet adskilligt i Retning af saadanne Oversigter. Naar 10. Bind er afsluttet, bør der absolut bringes en Fælles-Indholdsfortegnelse, men her anfører vi blot de mest udprægede Afhandlinger af denne Karakter. (»Fortid og Nutid« citeres kun med Bindtal, M betyder »Meddelelser«).

Anvisning til at drive historisk-topografiske Studier (S. Nygård, M. 66; optrykt VII, 1). Om Personalhistorie (E. Nystrom, M. 129). Om Slægts- og Personforskning (L. Bobé, IX 211). Om Dialektoptegnelser (Brøndum Nielsen, I 77). Bibliografisk Vejledning for historiske Lokalsamlinger (Chr. A. Jensen, VII 113).

Vejledning til Affattelse af Fortegnelse over et Herregaardsarkiv (V. A. Secher, M. 14). Om Opbevaring og Ordning af Købstadarkiver (Holger Hansen, VI 121).

Lensregnskaberne og deres Benyttelse som historisk Kilde (Thomas B. Bang, I 141). Om Amtsregnskaberne som historisk Kilde (C. Christiansen, IV 2). De danske Matrikler og deres Benyttelse ved historiske Undersøgelser (Gunnar Knudsen, II 1). En Oversigt over de topografiske Kort- og Billedsamlinger (Otto Smith, VI 227). Købstædernes Skøde- og Panteprotokoller (Holger Hjelholt, VI 32). Folketællingerne og deres Benyttelse (E. Marquard, III 137). Rejser i Danmark indtil Frederik IV's Død (Carl S. Petersen, I 95). Haandskrifter vedrørende Danmarks Topografi i Nationalmuseets 2. Afd. Bibliothek (Victor Hermansen, V 55). Oversigt over de vigtigste Afdelinger af Krigsministeriets Arkiv og Vejledning m. H. t. Benyttelsen (C. Rockstroh, II 170). Infanteri-Reglementets Stambøger og Justitsprotokoller (H. E. E. Koch, VII 138). Dansk Landsbyhistorie 1844—1600 (IV 147, Svend Aakjær). Jydsk hist.-topogr. Litteratur (S. Nygård, I 18). Oversigt over de i Rigsarkivet opbevarede Arkivalier vedrørende Hertugdømmet Slesvig eller Sønderjylland (F. J. West, III 40).

Oversigt over Sjællands Bispearkiv og Stiftsøvrigheds Arkiv (Holger Hansen, V 45). Lollands-Falsters Stiftsarkiv (Holger Hansen, VII 30). Det fyenske Bispe- og Stiftsøvrigheds-Arkiv (Hans Knudsen, VI 65). De jydsk Bispearkiver (Hans Knudsen, V 81). Registratur over Kirke-regnskaber fra Sjællands og Maribo Stifter samt Fyens Stift og Als (VIII 81, 279).

Det er langt fra alle de Tanker og Ideer, som Foreningen gennem Aarene har drøftet og behandlet, der har baaret Frugt. Ofte har det set ud, som man marcherede paa Stedet. Men trods Krigsaar og Krisetider har man dog sikkert Lov til at sige, at DHF. ikke har svigtet sit oprindelige Program. Ved Siden af de let paaviselige Resultater — i første Række Tidsskriftet — har dens Virken haft andre Resultater, som ikke lader sig bogføre. Den store Betydning af det personlige Samvær paa Aarsmøderne behøver blot at antydes. Der er banet Veje og knyttet Forbindelser, hvis Virkninger ikke fuldt ud kan vurderes, fordi det vilde føre alt for vidt at efterspore dem i de historiske Amtsforeningers Aarbøger, endsige da i Institutionernes Verden.

Der vil sikkert ikke i overskuelig Fremtid gro Græs paa disse Veje, og var der mer end nok af Opgaver i de første 25 Aar, skal der sikkert vise sig flere i Fremtiden.